

Oslo, 11. juli 2019

Til

Det Kongelige Barne- og likestillingsdepartement

Hørings svar fra Norsk Barnevernsamband på Forslag til ny barnevernlov

1. Innledning

Norsk Barnevernsamband (NBS) vil takke for at vi har fått anledning til å komme med en høringsuttalelse om Forslag til ny barnevernlov, men vi håper at BLD i fremtiden ikke har en høringsfrist på et tidspunkt hvor mange er på ferie.

Norsk Barnevernsamband er en snart 100 år gammel ideell og uavhengig sammenslutning av organisasjoner, arbeidsplasser og enkeltpersoner som har fokus på barnevern i bred forstand. Våre kjerneområder er å skape møteplasser for de forskjellige aktørene gjennom konferanser og seminarer, utgi tidsskriftet Norges Barnevern og være en meningsbærende aktør innenfor barnevernpolitikken.

I vårt svar vil vi først kort kommentere de endringsforslagene som vi er enige i, og deretter peke på forslagene som vi stiller spørsmål ved. Vi følger ellers strukturen i høringsdokumentet.

2. Forslag som støttes

NBS støtter i hovedsak forslag til ny struktur, men også forslagene som blant annet gjelder:

- at forsvarlighetskravet skal gjelde i all saksbehandling i barnevernet
- å styrke barneperspektivet
- at barnets beste legges til grunn som grunnleggende hensyn og uten at momentlisten tas inn i loven
- at barnets rett til å uttale seg skal utøves i samsvar med barnets utvikling
- at barneverntjenesten skal legges til rette for å involvere barnets familie og nære nettverk dersom dette er hensiktsmessig
- at det skal tas hensyn til barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle stadier av en barnevernssak

- at lovens virkeområde utvides slik at barneverntjenesten kan tilby foreldre hjelp når barn med vanlig bosted i Norge oppholder seg i en annen stat
- at barneverntjenesten gis mulighet for å undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon innbefattet den forelder barnet ikke bor hos
- at loven får et eget kapittel for hjelpetiltak
- at barneverntjenesten kan pålegge hjelpetiltak som også er rettet mot samværsforelder
- at det fastsettes nærmere regler i forskrift om kvalitet for botiltak som ikke anses som fosterhjem, institusjon eller omsorgssentre
- at ettervernbestemmelsene styrkes og at utvidelse av aldersgrensen er foreslått til 25 år
- at akuttbestemmelsene samles i et eget kapittel og at tiltak kan iverksettes hos en samværsforelder
- at rettssikkerheten økes ved behandling i fylkesnemnd og en tydeliggjøring av hva som ligger i omsorgsansvaret og foreldreansvaret
- at barneverntjenesten gis plikt til alltid å vurdere om noen i barnets familie eller nettverk kan være egnet plasseringssted og at de skal tas hensyn til barnets mening
- at en konkret plan for kontakt og samvær kan omfatte flere av barnets nærstående
- at oppfølging av barn og foreldre samles i et kapittel
- at fosterforeldre får plikt til å gjennomføre en generell opplæring
- at sentrale deler av vedrørende barnevernsinstitusjoner tas inn i loven og at detaljer redegjøres for i forskrift
- at det innføres like krav til godkjenning av offentlige og private institusjoner og kravet om bredde i kompetanse blant de ansatte
- at partsrettigheter fra 15 år opprettholdes med unntak av atferdstiltak og barn usatt for menneskehandel
- at barneverntjenesten skal utarbeide en konkret plan for kontakt og samvær med søsken
- at det legges inn en bestemmelse som kan nekte partenes innsyn dersom innsyn kan medføre fare eller skade for barnet
- at taushetspliktreglene samles i et kapittel
- at samtaleprosess innføres som et tilbud i alle regioner
- at kommunenes ansvar for generell forebygging tydeliggjøres og at kommunestyret skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet og at det innføres en årlig rapportering om tilstanden i barnevernet til kommunestyret
- at omsorgssentertilbudet til enslige mindreårige asylsøkere under 15 år videreføres

3. Forslag som NBS stiller spørsmål ved:

NBS vil foreslå at det utarbeides klarere retningslinjer for hvordan **forsvarlighetskravet** skal ivaretas når barneverntjenesten kjøper tjenester hos private aktører.

NBS stiller også spørsmål ved at det ikke skal utarbeides en egen **plan for undersøkelser** når det skal stilles krav om planer i de andre fasene av en barnevernssak. Planer er et viktig forutsetning for at det arbeides systematisk med undersøkelser.

NBS ser at det er grunn til å vurdere om **ettervern** burde ha vært beskrevet i et eget kapittel for å synliggjøre at ettervernstiltak skiller seg fra de øvrige hjelpetiltakene som er knyttet til barnet i familien.

NBS ser at det er behov for å tydeliggjøre barnevernets ansvarsområde, men er bekymret for hvordan grenseoppgavene trekkes. NBS merker seg at levekår er foreslått tatt ut av lovteksten. Vi mener at lovens forarbeider må beskrive tydeligere at **levkår** er grunnleggende for å forstå barnets omsorgssituasjon og skal alltid inngå som en sentral del av vurderingen av barnets behov. Vi mener at det må tydeliggjøres at barnevernet også har et ansvar for å sikre seg kunnskap om hvordan levekår påvirker barnets og families situasjon.

Retten til ettervern synes noe uklart i Forslaget til ny barnevernsslov da ungdommene må ha 'særlige behov for hjelp fra barneverntjenesten til en god overgang til voksenlivet, som går utover det ungdom i alminnelighet vil ha'. En slik formulering kan undergrave retten til ettervern da ungdommene, som har hatt kontakt med barnevernet, ofte har behov som går ut over det ungdommer i sin alminnelighet har. Dette vilkåret bør utgå. Vi mener også at en slik ordlyd kan forsterke problemfokuseringen i disse sakene. Vi vil også foreslå at barneverntjenesten ansvar tydeliggjøres når det gjelder ansvaret for å følge opp ungdommene under ettervern og i situasjoner hvor andre tjenester yter hjelp.

Vi ser behovet for å definere **akutt tiltak som en midlertidig omsorgsovertakelse**, men er opptatt av at dette ikke skal begrense barnverntjenestens arbeid med gode løsninger i en akuttsituasjon. Vi vil særlig trekke frem bruk av familieråd i akuttsaker, og at bruk av familieråd i saker hvor det haster med å finne en løsning på barnets omsorgssituasjon. Det bør også utarbeides retningslinjer for hvordan barneverntjenesten skal forholde seg til bruk av familieråd i akuttsaker som gjelder vold, og hvor politiet ønsker å skjerme barnet for påvirkning av familiemedlemmer i forbindelse med dommeravhør.

Omfanget av akutt plasseringer i Norge er meget høyt, noe FNs barnekomite har påpekt. Det kan derfor være grunn til å utrede om **inngrepskriteriene for akutt plasseringer** fungerer etter intensjonen og om de bør endres. Er de i tråd med barnets beste i disse sakene.

Barnets medvirkning bør også klargjøres bedre i akuttsakene.

Det er også vanskelig å forstå hvorfor bestemmelsene om **plassering av barn i institusjon ved fare for menneskehandler** er foreslått tatt inn under atferdsbestemmelsene. Bør disse sakene omtales i en egen bestemmelse?

NBS er uenig i at **søsken skal får partsrettigheter fra fylte 15 år**. Dersom de skal gis anledning til dette, må de vise at det faktisk foreligger et familieliv og nære personlige bånd til barnet.

NBS savner at det i lovteksten kommer tydeligere fram at det må være samsvar mellom **omsorgsovertakelsens siktemål og utformingen av samvær**. Omfanget av samvær skal alltid være vurdert individuelt.

NBS støtter ikke forslaget om at foreldre ikke skal ha en egen oppnevnt en **egen oppnevnt støtteperson**. Det foreligger forskningsbaserte tilbakemeldinger fra land som har tatt dette i bruk, for eksempel i USA, New Zealand. I staten New York tilbys alle foreldre en støtteperson i saker som kan resultere i en omsorgsovertakelse. Tilbud om støtteperson tilbys også i Danmark. God hjelp til foreldrene bidrar også til at barna får det bedre, for eksempel ved at foreldrene får hjelp til å forstå betydningen av å legge til rette for trygge og forutsigbare samvær med barna.

Vi stiller også spørsmål om det sterke **fokuset på målgruppedifferensiering** i institusjonsomsorgen kan føre til unødige flyttinger og belastninger i barnas liv. I disse sakene må det kunne utøves skjønn og barnets helhetlige situasjon må vurderes. Det må også stilles **kompetansekrav til ledelse** av institusjonene.

Når det gjelder omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, mener NBS at **ungdom mellom 15 og 18 år skal reguleres i barneverntjenesten**, og at barnevernloven må gjelde for disse barna på linje med andre barn som oppholder seg i Norge. Vi stiller også spørsmål ved om **fjerning av krav om samtykke** for å dele informasjon til kommunen kan føre til at barna blir mindre deltakende i prosessen.

NBS er uenig i at **barnevernleder ikke lenger er ansvarlig for oppgaver etter loven** og at ansvaret foreslås tillagt kommunen. Dette kan bety at barnevernleder kan bli instruert og overprøvd av kommunen og begrense barnevernsleders ansvar og kompetanse. NBS mener at Helsetilsynet og Fylkesmannens tilsynsordning i tilstrekkelig grad ivartar de faglige hensyn i slike saker.

4. Ressursbehovet i det kommunale barnevernet

Økte krav til faglig forsvarlighet og en realisering av forslagene i barnevernsloven vil med stor sannsynlighet kreve økte ressurser, særlig i det kommunale barnevernet. Forslagene om å tilrettelegge for mer medvirkning, ettervern, hjelpetiltak tilpasset familien og barnas behov, utvikling av flere planer mv, pålegger kommunene flere oppgaver. NBS ser med stor bekymring på **ressurssituasjonen i det kommunale barnevernet**. Staten må derfor ta et ansvar for å sikre at de kommunale barneverntjenestene har riktig og tilstrekkelig bemanning, kompetanse og tiltak. Staten må iverksette tiltak som sørger for at barn tilbys et like godt barnevern uavhengig av hvor i landet de befinner seg.

På vegne av

Norsk Barnevernsamband,

Tor Slettebø

leder